

ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЯК НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНЕ СЕРЕДОВИЩЕ

Славні сторінки історії Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини беруть свій початок з серпня 1930 року. На той час підготовка вчителів здійснювалася на чотирьох відділеннях: фізико-математичному, соціально-економічному, мовно-літературному та біологічному.

У передвоєнне десятиліття було чимало зроблено для підготовки педагогічних кадрів. Інститут за постановкою навчально-виховної та науково-дослідницької роботи відзначався як один з кращих учительських ВНЗ республіки, але друга світова війна тимчасово припинила його роботу.

З 15 червня 1944 року він відновив свою діяльність у складі двох відділень: фізико-математичного та природничо-географічного. З кожним роком міцніла матеріальна база, поступово зростав викладацький склад, що дало змогу відкрити нові факультети: 1946 році – історичний, 1947 – природничий, 1960 – факультет педагогіки і методики початкової освіти. У 1976 році інститут розпочав підготовку вчителів загальноосвітніх дисциплін і праці. На початку 90-их відкрито три факультети: філологічний, економічний та дошкільного виховання. З 2003 року на базі факультету педагогіки та методики початкової освіти організовано Інститут соціальної та мистецької освіти.

З 2005 року Уманський педагогічний університет імені Павла Тичини переживає якісно новий етап свого розвитку. На базі філологічного факультету створено Інститут філології, який нині об'єднує факультети української та іноземної філології, природничий і фізико-математичний факультети та технолого-педагогічний входять до складу Інституту природничо-математичної та технологічної освіти, Без змін залишився економічний факультет. До складу Інституту соціальної та мистецької освіти входять 4 факультети: початкової освіти, мистецько-педагогічний, соціальної педагогіки і практичної психології, та дошкільний. Сьогодні ВНЗ здійснює підготовку фахівців за 22 спеціальностями.

Контингент студентів університету складає 7113 осіб, з них:

- денна форма навчання – 3841 осіб;
- заочна форма навчання – 3272 особи.

В університеті на 40 кафедрах працюють 3 академіка та 3 члени-кореспонденти Академії педагогічних наук України, 1 академік Академії вищої школи; 5 докторів наук, професори, більше 154 кандидатів наук, доцентів. За останні 5 років викладачами університету захищено 78 дисертацій. У аспірантурі університету та інших вищих навчальних закладів та наукових установ навчається 72 аспіранти.

У 1993 році при університеті відкрито аспірантуру, яка зараз налічує 8 спеціальностей.

Наказом МОН України № 346 від 26.04.2001 р. в університеті відкрито докторантура із 2 спеціальностей – «Загальна педагогіка та історія педагогіки» і «Теорія та методика професійної освіти», де навчаються 9 докторантів.

Наукова інфраструктура університету включає 12 науково-дослідних лабораторій та 6 наукових центрів, які працюють на громадських засадах, їх робота координується НАН та АПН України.

Навчально-виховний центр «Планетарій» є міжрегіональним осередком популяризації астрономічних знань серед учнівської та студентської молоді. Протягом 2006-2007 рр. «Планетарій» відвідали понад 4000 учнів загальноосвітніх шкіл Вінницької, Київської, Кіровоградської, Миколаївської, Одеської та Черкаської областей.

На базі університету функціонують наукові-дослідні лабораторії, до роботи яких залучаються кращі студенти університету. Студент IV курсу природничого факультету О. Кожухівський став абсолютним переможцем Всеукраїнського тижня юних раціоналізаторів і винахідників «Природа-людина-виробництво-екологія» за високу прикладну спрямованість авторської розробки на тему «Програмна модель прогнозування стану навколишнього середовища». І місце та диплом переможця за роботу «Екологічні проблеми Національного парку «Синевір» у Всеукраїнському конкурсі наукових робіт удостоєний студент природничого факультету В. Худинець.

Високий рівень знань наших студентів засвідчують і результати Всеукраїнських олімпіад.

Подаємо відомості по результатам участі студентів у Всеукраїнських олімпіадах та конкурсах наукових робіт упродовж 2005-2007 рр.

Нагороджено дипломами студентів учасників Всеукраїнського конкурсу студ. наукових робіт	2005	2006	2007
I ступеня	4	4	4
II ступеня	–	1	6
III ступеня	–	5	3
Заохочувальний	–	4	8
Всього	–	14	21

Нагороджено дипломами студентів учасників II етапу Всеукраїнської олімпіади	2005	2006	2007
I ступеня	2	1	–
II ступеня	3	6	6
III ступеня	5	5	2
Заохочувальний	2	6	17
Всього	12	18	25

Такою результативністю ми завдячуємо роботі з обдарованою та талановитою студентською молоддю. Студенти залучаються до науково-дослідної роботи, участі в науково-практичних конференціях, семінарах, мають можливість поглиблено вивчати окремі навчальні дисципліни.

Велика увага приділяється виховній роботі із студентами. Ефективною є модель організації виховної роботи університету: ректорат (проректор з виховної роботи – деканати (заступник декана з виховної роботи) – кафедри (інститут кураторів) – студентське самоврядування – художня рада університету – студклуб – спортклуб.

Соціально-культурна сфера Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини включає музей історії навчального закладу, випуск періодичної газети «Педагогічні вісті», роботу колективів художньої самодіяльності, зокрема таких як: народний самодіяльний український хор «Кобзар», народний самодіяльний ансамбль танцю «Яворина», ансамбль сучасного танцю «Візаві», народний самодіяльний ансамбль «Музичні візерунки», аматорський колектив «Акварелі», два жіночих академічних хори, жіночий вокальний ансамбль, вокальне чоловіче тріо «Гонта», ансамбль баяністів, фольклорно-етнографічний ансамбль «Софія», тощо. Окрім того, функціонує клуб авторської пісні «Вагант», літературна студія імені М.П. Бажана тощо.

Університетом налагоджено міцні контакти із школами з метою забезпечення підвищення якості підготовки учнів та профорієнтації передусім через реалізацію принципу наступності у роботі школи та ВНЗ. Працюючи в межах угод про співпрацю зі школами Уманського, Маньківського, Тальнівського, Христинівського, Звенигородського районів Черкаської області, Любашівського району Одеської області, Кривоозерського району Миколаївської області, Голованівського та Новоархангельського районів Кіровоградської області, Ставищанського району Київської області, кафедри організують роботу за різними напрямками, надають необхідну допомогу вчителям шкіл регіону з питань теорії та методики навчання різних дисциплін.

В університеті практикуються спільні засідання кафедр і методоб'єднань учителів шкіл регіону. На базах шкіл проводять апробацію навчальних програми та методичних рекомендацій, перевіряються на замовлення шкіл нові моделі організації навчально-виховного процесу. Науковці університету беруть участь у навчально-методичній роботі шкіл регіону, забезпечуючи читання окремих шкільних дисциплін, надають методичну допомогу в організації та проведенні предметних олімпіад для міських та сільських школярів. На кафедрах проводиться робота з обдарованою сільською молоддю у рамках Малої Академії Наук. Переможці конкурсу-захисту наукових робіт користуються пільгами при вступі до Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Використання міжнародного досвіду в організації навчально-виховного процесу університету – один із засобів підвищення якості підготовки фахівців.

Серед традиційних напрямів міжнародної співпраці є:

– підвищення кваліфікаційного рівня науково-педагогічних

- працівників у зарубіжних освітніх закладах;
- спільна із зарубіжними партнерами підготовка фахівців;
- міжнародні наукові конференції, симпозіуми та робочі зустрічі;
- участь викладачів та студентів у міжнародних програмах та фондах;
- співробітництво по лінії міст-побратимів.

Окремі викладачів університету проходили стажування у США, Великобританії, Франції, Німеччині. Укладено багатопланові угоди про співробітництво з навчальними та науковими установами країн зарубіжжя (Росія, Польща та ін.). Студенти університету є переможцями конкурсу-програми роботи у літніх дитячих таборах США.

Викладачі університету є членами міжнародних наукових товариств, асоціацій, адміністративних структур: Міжнародного Біографічного Центру (Великобританія); Американського Біографічного Інституту; Міжнародної асоціації вчених (США); Міжнародної асоціації «Трипілля», Міжнародної Ради Охорони природи (Росія); постійно чинного Міжнародного семінару майстерності з проблем викладання філософських дисциплін у вищій школі.

Навчально-виховна робота Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини спрямовано на забезпечення глибокого засвоєння студентами знань з фахових дисциплін, на формування умінь і навичок їх творчо застосувати у процесі педагогічної діяльності.

Навчально-матеріальна база університету включає: 4 навчально-лабораторні корпуси, навчальні майстерні, два студентські гуртожитки, агробіостанцію, наукову бібліотеку, загальний фонд якої становить понад 350 тис. одиниць. Є 4 читальні зали на 200 мість, з доступом до Інтернету, лабораторії інформатики та обчислювальної техніки, лінгафонні кабінети спортивний комплекс. Працюють 2 медпункти, дві студентські їдальні та буфети в навчальних корпусах. Розпочато будівництво басейну загальною площею 2437,78 м². Його фінансування проводиться за рахунок державних коштів.

З метою забезпечення високого рівня навчально-виховного процесу в Уманському педагогічному університеті імені Павла Тичини здійснюється робота за такими напрямками:

- розробка високоефективних навчальних методик, а також організація лабораторно-практичних, семінарських і інших видів занять, розвиток творчого потенціалу студентів.
- розробка інтерактивних технологій навчання, пов'язаних з модернізацією освіти, що передбачає постійне оновлення змісту

освіти, пошук нетрадиційних форм і методів забезпечення системи педагогічної освіти;

- реалізація зв'язку між психолого-педагогічною, спеціальною та методичною підготовками майбутніх вчителів;
- обґрунтування та розробка системи дидактичних засобів з усіх предметів і методики їх комплексного використання у загальноосвітніх школах та інших педагогічних навчальних закладах;
- пошуки ефективних шляхів диференційованої підготовки та індивідуалізації навчання;
- дослідження психолого-педагогічних механізмів оволодіння молоддю досягненнями національної та світової культури;
- вивчення і використання передового досвіду в галузі навчання і виховання учнівської та студентської молоді, формування на цій основі високої компетентності майбутніх спеціалістів;
- організація позакласної і позашкільної роботи, спрямованої на виховання інтересу до певних галузей знань і діяльності, на професійну орієнтацію учнів, на їх активну участь у житті суспільства;
- прогнозування розвитку системи освіти, підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації педагогічних кадрів.

Навчально-виховний процес в університеті спрямований на реалізацію змісту навчання на певному кваліфікаційному рівні і забезпечення на основі навчальних планів, типових робочих програм. Згідно з рекомендаціями Міністерства освіти і науки України, вивчається питання переходу на новий зміст навчання, запроваджується кредитно-модульна система контролю знань студентів як одна з необхідних умов входження в освітній європейський простір. З кожної спеціальності факультетами підготовлено необхідну навчальну документацію для впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу.

В університеті добір навчальних дисциплін відбувається з урахуванням кінцевої мети – підготовка конкурентноздатного як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринку праці фахівця. При підготовці навчальних планів беремо за основу ступеневість підготовки спеціалістів (бакалавр, спеціаліст, магістр) з акцентом на те, що підготовка фахівців названих освітніх рівнів орієнтує не на різний обсяг необхідних знань (менше-більше), а на майбутню сферу їх працевлаштування; ці рівні повинні оцінюватися не за шкалою *сильніший – слабший*: їм потрібно давати якісно інші знання (свої корективи внесе приєднання до Болонського процесу).

Сучасний вчитель повинен бути зорієнтований на процеси глобалізації, у яких він автоматично бере участь, адже реалії сьогодення такі:

активізується процес формування єдиного світового господарства різних країн і народів. Від наших випускників багато залежить, чи зарекомендує себе Україна як розвинена цивілізована держава, чи залишиться на периферії світового господарства.

Перспективним напрямом розвитку і вдосконалення навчально-виховного процесу в університеті є застосування нових інформаційних технологій навчання. Сучасний стан розвитку науки і техніки вимагає від професорсько-викладацького складу вивчити впровадження інформаційних технологій для роботи із студентами (доступ до Інтернету, створення комп'ютерної бази даних, бібліотек і читальних залів, підписка на повнотекстову фахову періодику тощо). XXI століття висуває до освіти нові вимоги, необхідність умов для розвитку і самореалізації кожної особистості, формування покоління, здатного вчитися все життя, створювати й розвивати цінності громадянського суспільства.

Система освіти має забезпечувати чимало складників, які визначено Національною доктриною розвитку освіти України в XXI столітті. Серед них, вважаємо, підготовку високоосвічених, кваліфікованих спеціалістів, здатних до творчої праці, професійного розвитку, мобільності в освоєнні та впровадженні наукомістких й інформаційних технологій. Розуміючи важливість цієї проблеми, ректорат університету, інститути, деканати, кафедри працюють над її вирішенням.

Так, необхідно ширше впроваджувати у навчальний процес передові педагогічні технології, базовані на використанні комп'ютерної техніки, адже на окремих факультетах комп'ютер застосовується частково, тільки для забезпечення навчального процесу роздатковим матеріалом, унаочнення для тестових завдань тощо. Також постало питання про створення єдиної локальної мережі, що дало змогу оперативно обмінюватися інформацією та поширювати її. До мережі заплановано підключити ректорат, навчальний та науковий підрозділи університету. У результаті систематичної уваги до питань, пов'язаних із комп'ютеризацією навчального процесу, на фізико-математичному факультеті вперше було використано мережу в процесі навчання студентів з курсу «ОТ і ТЗН», а також було створено web-сторінку факультету та розроблені критерії і принципи створення подібних сторінок на всіх кафедрах університету.

Професорсько-викладацький склад університету розуміє і підтримує Міністерство освіти і науки України, рішення уряду, щодо підвищення ефективності вищої освіти і науки як дієвого чинника суспільного розвитку

та інтеграції у європейське товариство, а тому спрямовує свої зусилля на підвищення професійного рівня майбутніх фахівців для загальноосвітньої школи, оволодіння ними сучасними новими технологіями навчання і виховання.

Коли ми говоримо про свої здобутки, то повинні з пошаною згадати тих людей, якій власноруч творили історію університету: Н.Г. Баліцька, М.В. Вельмін, Б.П. Ігнат'єв, В.Л. Єлісеєва, Г.І. Кагальняк, Г.О. Казидуб, С.С. Крохмаль, І.С. Лозебний, Г.І. Марахов, І.А. Пащенко, І.Н. Побережний, К.З. Синчук, П.П. Теличук, А.Г. Щеколдін, Ф.П. Юхимчук та багато інших.

Безмежну вдячність треба висловити і тим, хто у різні роки очолював університет: М.Д. Березовчук, Ф.Ф. Боєчко, А.Д. Гончар, В.М. Горбач, В.Г. Кузь, А.С. Пиріжняк, В.Л. Сенчило, М.Б. Шакало, В.Є. Шпігало.

Колектив Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини постійно в пошуку нових шляхів підготовки майбутніх учителів для навчальних закладів різних типів, який зумовлений особливостями підготовки сучасних суспільних трансформаційних змін, гострими суспільно-економічними проблемами, модернізацією всіх ланок освіти.